

LAUSUNTO
31.01.2019

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi

00023 Valtioneuvosto

Viite: Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö 18.12.2018, OKM/62/010/2018

Seinäjoen ammattikorkeakoulun lausunto
Asetus korkeakoulujen yhteishausta

Yleistä

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi korkeakoulujen yhteishausta. Luonnoksen keskeisenä ehdotuksena on muuttaa korkeakoulujen yhteishakujen mallia siten, että korkeakoulujen kevään yhteishaku jaettaisiin kahdeksi erilliseksi yhteishauksi.

Ensimmäinen yhteishaku vastaisi nykyistä yhteishaun ensimmäistä hakuaikaa, ja siinä olisi mukana vieraskieliset koulutukset sekä Taideyliopiston ja Tampereen yliopiston teatterityön koulutukset. Ensimmäisessä yhteishaussa ei olisi käytössä hakutoiveiden etusijajärjestystä, eli hakijan ei tarvitsisi ennakoon laittaa hakukohteitaan mieluisuusjärjestykseen. Jakamalla kevään yhteishaku kahteen erilliseen yhteishakuun voidaan valintojen tuloksista ilmoittaa hakijoille merkittävästi nykyistä aiemmin. Tämän katsotaan parantavan suomalaisten korkeakoulujen kansainvälistä kilpailukykyä ja edistävän ulkomailta Suomeen saapuvien opiskelijoiden oleskelulupaprosessia.

Kevään toinen yhteishaku vastaisi nykyistä kevään yhteishakua ja se olisi suunnattu suomen- ja ruotsinkieliseen koulutukseen. Kevään toisessa yhteishaussa hakijan tulisi asettaa hakutoiveensa mieluisuusjärjestykseen ja hänet valittaisiin ylimpään hakukohteeseen, johon hänen valintamenestyksensä riittää, kuten voimassa olevan asetuksen mukaisessa yhteishaussa. Syksyllä järjestettäisiin edelleen yksi, nykyistä syksyn yhteishakua vastaava yhteishaku.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää ja sujuvoittaa yhteishakumallia erityisesti ulkomaisen hakijan näkökulmasta sekä edistää sitä, että jatkossakin yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tutkintoon johtavaan koulutukseen haetaan pääsääntöisesti korkeakoulujen yhteishauissa.

SeAMKin kannanotto ehdotukseen

SeAMK on osallistunut aktiivisesti korkeakoulujen yhteishakumallin kehittämiseen ja muutosehdotusten valmisteluun. SeAMK pitää hyvänä sitä, että kevään yhteishaku jaettaisiin kahdeksi erilliseksi yhteishauksi.

Sen sijaan SeAMK esittää huolensa siitä, millaisia ei-toivottuja vaikutuksia sillä, että ensimmäisessä yhteishaussa ei olisi enää priorisointia, eli hakijan ei tarvitsisi ennakoon laittaa hakukohteitaan mieluisuusjärjestykseen, olisi vieraskielisen koulutuksen yhteishakuprosessiin sekä hakijan että korkeakoulujen kannalta. Kun kevään ensimmäisessä yhteishaussa hakijalle voitaisiin tarjota opiskelupaikkaa jopa kuudesta eri hakukohteesta, on todennäköistä, että suomalaisten korkeakoulujen välinen keskinäinen kilpailu kansainvälisistä opiskelijoista korostuu. Tutkinto-ohjelmien sisältöjen ohella myös muiden ulkomaisille korkeakouluopiskelijoille tarjottavien palvelujen kuten apurahajärjestelmien ja lukuvuosimaksukäytänteiden sekä korkeakoulun muiden fasilitteettien ja korkeakoulupaikkakuntien palvelujen merkitys kasvaa, kun hakija tekee valintaa tarjottujen opiskelupaikkojen välillä.

Ammattikorkeakoulujen nykyinen laaja yhteistyö hakemusten käsittelyssä, valintakoe-yhteistyössä, valintakokeiden järjestämisessä ulkomailla (FINNIPS-verkosto), kansainvälisessä markkinoinnissa ja viranomaisyhteistyössä on perustunut priorisoinnin etuihin ja on osaltaan mahdollistanut korkeakoulujen niukkojen resurssien tehokkaan käytön. Priorisoinnin poistuessa ei nykyisen kaltaista yhteistyötä välttämättä nähdä enää järkeväksi ja erillishakujen määrä voi lisääntyä. Yhteistyön purkautuminen lisää ammattikorkeakoulujen henkilöresurssien tarvetta ja kustannuksia merkittävästi. Korkeakoulujen erilaiset resurssit eriarvoistavat niitä eikä laadukas, tasavertainen, hakijaystävällinen ja kustannustehokas opiskelijavalinta toteudu.

Kun hakijalla pitää myös uudessa mallissa olla mahdollisuus valita kevään eri yhteishauissa tarjolla olevien opiskelupaikkojen välillä, voi paikan vastaanoton takaraja jäädä jatkossakin varsin myöhäiseksi. Myös varasijatäytön takarajaa esitetään nykyistä myöhemmäksi. Myöhäiset takarajat eivät edistä EU-/ETA –maiden ulkopuolelta saapuvien opiskelijoiden oleskelulupaprosessin sujuvuutta ja opintojen aloittamista. Lisäksi priorisoinnin poistuessa korkeakoulujen on entistä vaikeampi ennakoita, mikä tulee olemaan hakijan ratkaisu tarjotun opiskelupaikan suhteen. Hakija alkaa pohtia itselleen sopivaa korkeakoulupaikkaa vasta saatuaan tarjouksia opiskelupaikoista. Tämä viivästyttää hakijan oleskelulupaprosessin aloitusta ja mahdollisesti opintojen aloittamista määräajassa eivätkä korkeakoulut saa aloittavia ryhmiään täyteen. Tämä voi myös lisätä painetta tarjota täyttämättä jääneitä paikkoja erillishakuna järjestettävissä hauissa, minkä voidaan osaltaan nähdä hajottavan yhteishakumallia, eikä liene asetusmuutoksen tavoitteena.

Mikäli asetusluonnokseen kirjattu muutos vieraskielisen haun priorisoinnista tulee voimaan esityksen mukaisesti, jää nähtäväksi, miten yksittäiset korkeakoulut pyrkivät varmistamaan asemaansa suomalaisten korkeakoulujen keskinäisessä kilpailussa, ja millaisina nämä ratkaisut näyttäytyvät hakijoiden näkökulmasta. Tällä on suuri merkitys suomalaisen korkeakoulutuksen kansainväliselle kilpailukyvyille ja korkeakoulujen kansainvälisyydelle tulevaisuudessa. Globaalisti arvioiden pienen maan korkeakoulujen keskinäinen kilpailu ulkomaisista hakijoista ei tue yhteistyötä ja yhteisiä haku- ja valintakäytänteitä, mitkä ovat edellytys suomalaisten AMKien vieraskielisen koulutuksen yhteiselle markkinoinnille ja tunnettuuden lisäämiselle.

Tapio Varmola
Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy
rehtori